

ЗА ПРОИЗХОДА НА РОСИТЕ

Светослав Диамандиев

1.0. Цел на работата

В настоящата статия правя опит да докажа, че росите, господарите на славянските племена в земите около днешния Киев, нямат скандинавски произход и представляват племе от българската общност, имало общи корени с жители на Асирийската империя.

Тъй като руските историци допускат росите да са наречени по-късно и руси, би било редно да приема по-древния етноним и да работя с него.

Основни извори за моите изследвания са на първо място „Предания веков” на Н.М. Карамзин, Москва 1987 г., вариант на „Повесть временных лет” взет от Интернет (15), преведен на съвременен руски език от акад. Д.С.Лихачов, работите на Р. Павлова за българо-руските езикови, религиозни и културни отношения, трудовете на руски и съветски филолози, посветени на руския литературен език и на езика и азбуката на Кирил и Методий и тяхното влияние върху славянските писмени езици.

Съпоставяйки достъпни текстове от летописа на Нестор с коментара на Карамзин, установявам, че последният е разполагал с препис, който е запазил може би по-значителна автентичност на творбата, за която се смята, че е написана през 1113(4) г.

Като разказват за славянските племена Нестор и Карамзин изреждат: радимичи, вятичи, дулеби и бужани, лутичи, тиверци, бели хорвати, дреговичи, северяни, кривичи (1,с.41). Трябва да се открие забележката на Нестор, която се възприема и от Карамзин, че едно единствено племе има етнонима „славене” и това са били основателите на Новгород (1, с.41). Това дава повод да се спомене, че етнонимът славяни се официализира едва през 17 век в книгата на Мавро Орбини, и е намерил място в многобройните по-късни преписи на Повесть временных лет.

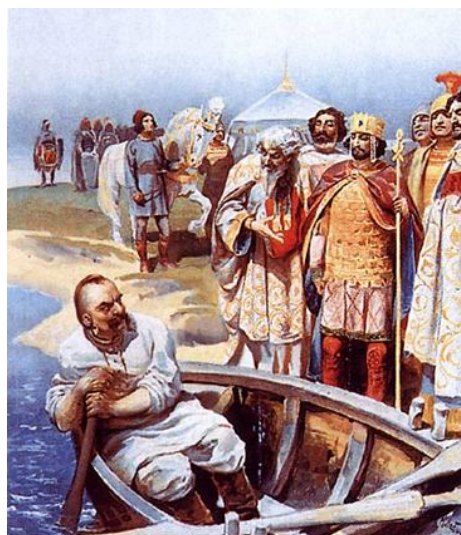
Върху територията на Велика Русия освен славянски племена Нестор сочи и иноплеменни: меря, мещера, мордва, ливъ, чудь, нарова, ямь, весь, пермь, югра, печора, мурома, черемиси, литва, зимигола, корсь, които говорели на свои езици. Тук Нестор е заменил етнонима словене с новгородци. На същото място той казва: „...и поляне, которые теперъ зовутся русь” (15, год.6406), с което внася поредното недоразумение.

2.0. Официалната руска историография за произхода на росите

2.1. Нестор за варягите

Според Нестор племената кривичи, весь и чудь изпратили посланици до „варягите-роси” да им кажат: „Земля наша велика и обильна, а порядка в ней нет. Приходите княжить и владеть нами”. И избрались трое братьев со своими родам, и взяли с собой всю русь, и пришли и сел старший, Рюрик, в Новгороде, а другой Синеус, - на Белоозере, а третий, Трувор, - в Изборске. И от тех варягов прозвалась Русская земля (15, год.6370(862), т.е. Нашата земя е велика и обилна, а порядък в нея няма. Елате да ни ръководите и владееете. И решили да се отзоват трима братя със своите родове и взели със себе си всичките руси и дошли и се установили - старшият Рюрик в Новгород, другият – Синеус на Белоозере, а третият Трувор – в Изборске. И на тези варяги е наречена Руската земя.

Нестор определя привилегиите на поканените варяги с израза да събират данъци и да командват завоевателните походи. Карамзин, като защитава достойнството на местните племена, пише: местните племена „...умев сражаться за вольность, неумели ею пользоваться”

Каган Святослав и василевс Йоан Цимисхи

(1,с.66) (Местните племена умеейки да се сражават за свободата, не умеели да се ползват от нея).

Дали наистина славянските племена са поканили норвежците да властват над тях е твърде съмнително или по-скоро невероятно. Една подобна постъпка е израз на осъзнато социално безсилие в ущърб на народностното самосъзнание за съхранена идентичност. Впрочем Карамзин окачествява в своята книга варягите като завоеватели от север.

Също така съмнително и до днес недоказано е идентифицирането на варягите като роси. Основания за тези съмнения са редицата противоречия, които се намират в повестта на Нестор.

Че не можем да се доверим на Повесть временных лет категорично и да приемем, че наистина Игор е имал кръвна връзка с Рюрик, което е капитална постановка при определяне на произхода на росите, ни говори „Всемирната история” под редакцията на Е.М. Жуков: „Дошедшая до нас редакция труда Нестора, в которой имеется ряд позднейших переработок, тенденциозных искажений и наслоений, сохранила и первоначальный текст „Повести временных лет” (2, с.242) (Достигналата до нас редакция на труда на Нестор, в която има редица по-късни преработки, тенденциозни изкривявания и наслагвания, е съхранила и първоначалния текст на „Повесть временных лет”).

Сериозно основание да се доверя на направените бележки на съвременните руски учени ми дава факта, че както съществителните ”рос” и „россиян”, така и прилагателните князь „российский”, войско ”российское” и море „российское”, които се използват широко в повестта на Нестор, никъде не са заменени с прилагателни от варяги. Както се разбира от изследванията на руските историографи, няма и сянка от доказателства за версията, че рос е етноним на варяжко или скандинавско племе.

2.2. Двете съвременни тези на руските учени

„Кто связывал название *Руси* с мифическим обозначением народа *гос* у еврейского пророка Иезекииля, перенесенным затем византийцами на славян” (28, с.45).

А.Н. Бадак и др. във „Всемирная история раннее средневековье” изказват твърдението: „Полагают, что с конца VI-ва в. руководящая роль среди южных восточнославянских племен переходят к росам, или русам, о которых в первые упоменаеет безымянный сирийский автор VI-ва в., называемый в литературе обычно псевдо-Захарием” (3,с.544) (Предполага се, че от края на VI век ръководната роля сред южните източнославянски племена минава към росите или русите, за които най-рано упоменава безименния сирийски автор от VI век, наричан в литературата обикновено псевдо-Захарий). „Сопоставляя данные археологии с данными псевдо-Захария, можно полагать что росы или русы жили в Среднем Поднепровье, в бассейне реки Роси. Но уже в VI – VII вв. имя „русy” вытеснив другие племенные названия, распространилось на всю лесостепную полосу Восточной Европы, занятую славянскими племенами” (3 с.545) (Съпоставяйки археологическите данни с данните на псевдо-Захарий, може да се предположи че росите или русите са живели в Средното Поднепровие, в басейна на р. Роси. Но вече през VI-VII векове името „русy”, изтласквайки другите племенни названия, се разпространило по цялата лесостепна полоса на Източна Европа, заета от славянските племена).

Във „Всемирна история”, под ред.на Е.М. Жуков и др. четем: „Първите споменавания за народа рос се срещат в средата на VI в., когато сведения за тях достигнали Сирия”(2, с.248). Горният цитат е свързан, очевидно, с псевдо-Захарий. Според мен е по-логично той да е писал за росите, обитавали асирийската територия, където е и самата Сирия.

Акад. Рыбаков Б.А. в „История СССР с древнейших времен до конца XVIII в.” пише: „В племени россомонов историци видят най-более раннее упоменание о славянском племени русь, которое первоначально произносилось как рось. Земли этого племени лежали, по всей вероятности, на южной окраине славянских поселений, в бассейна реки Рось (правого притока Днепра), и были ближе всего к готским становищам в Причерноморье” (4, с.30) (В племената на россомоните историците виждат най-ранното упоменаване на славянското племе рус, което първоначално се е произнасяло като рос. Земите на това племе са били разположени по всяка вероятност в южните покрайнини на славянските поселения, в басейна на река Рос (десен

приток на Днепър), и са били по-близо от всичко друго до готските селища в Причерноморието).

В „История на СССР”, под ред. на П.И. Кабанов четем: „Норманите посещават Русия и по-късно, но тяхната роля се променя. Варягите идват в Русия като търговци, наемни войни, пратеници на руските князе. Наистина на някои места наемните на служба при руските князе варяжки наемници завземат властта и поставят в руските градове свои вождове (ярли), но мнозинството от тях служат на руските князе и се смесват с източнославянската дружинна върхушка, разтварят се в нейната среда” (5, с.68).

Е.Ф. Шмурло в „История на Русия от IX – XX в” определя: „Варягите са същите нормани, които от XI в. нататък извършват набези в Британия, Франция, Сицилия, Южна Италия, прогонвани от тяхната бедно надарена от природата родина (Скандинавия, Ютландия),...” (6, с.30).

Очевидно авторът включва Ютландия, за да оправдае по-късно близката до „роси” финландска дума „руотси”.

„В Киевской Руси, где норманый появлялись, грабили, уничтожали представителей местных княжеских династий и иногда сами становились князьями” (2, с.248) (В Киевската Рус, където се появявали норманите, те грабили, унищожавали представителите на местните княжески династии и понякога сами са ставали князе). Значи варягите са идвали в киевските земи не за да оглавят и ръководят делата на славяните, а за да ги грабят, което е съвсем характерно за норвежците по това време.

Е.Ф. Шмурло: „При постоянните си междуособици русите търсят и намират у варягите военна помощ и съдействие (на тази почва е могла да възникне и легендата за призоваването на Рюрик и братята му)”. В Русия „...някъде те са завоеватели (Асколд и Дир в Киев; Роговолод Полодски), а другаде – военна наемна дружина” (6, с.31).

Същият Е.Ф. Шмурло: „Нашите прадеди наричат варягите Рус, руси (финското им наименование е руотси), след това наименованието на хората, на дружинниците е пренесено върху страната: самата земя започва да се нарича Рус, Руска земя” „Росите (русите) имат германски произход” (6, с.32). Ето тук имаме едно странно твърдение, според което етнонима на наемниците в Киевската Рус се пренесъл върху народа и страната. Невъзможно ли е тогава българите – владетели на България да са дали името си на държавата?

В „История на СССР”, под ред. на П.И. Кабанов четем: „В Източна Европа в топонимиката „рус”, „рос” е широко разпространен. Племена и народи носят имената рос, россомони, роксалани” (5, с.68).

В „История СССР с древнейших времен до конца XVIII в”, под ред. на акад. Рыбаков Б.А. и др., намирам: „Норманисти настаивали на том, что русь – это варяги, норманы, т.е. жители Скандинавии. Но отсутствие в Скандинавии сведений о племени или местности по имени русь давно уже поколебало этот тезис норманской теории. Историки – антинорманисты предприняли поиски народа русь во всех направлениях от коренной славянской территории. Древних русов искали среди балтийских славян, литовцев, хазар, черкесов, финно-угорских народов Поволжья, сармато-аланских племен и т.д. Только небольшая часть ученых опираясь на прямые свидетельства источников, отстаивала славянское происхождение руси” (4, с.47) (Норманистите са настоявали на това, че рус - това са варяги, нормани, т.е. жители на Скандинавия. Но отсъствието в Скандинавия на сведения за племена или местности с име рус вече отдавна е разколебало този тезис на норманската теория. Историците – антинорманисти са предприели търсения на народа рус във всички направления на коренната славянска територия. Древните роси са били търсени сред балтийските славяни, сред литовците, хазарите, черкезите, финно-угорските народи на Поволжието, сармато-аланските племена и т.н. Само неголяма част от учените, опирайки се на преки свидетелства на източниците, е отстоявала славянския произход на русите).

Карамзин свидетелства, че россите са различни от местното население с изреча: „...подвластные россам славяне, кривичи, лучане и другие, зимою рубят лес на горах своих и строят лодки,...” (1, с.118), което в превод – подвластните на россите славяни, кривичи, лучани, и други, през зимата секат гората в своите планини и строят лодки.

Особен интерес предизвика у мен една публикувана във в. „Телеграф“ от 9.01.21 г. информация на Галя Петрова под наименованието „Календар на два века“, която ме върна към настоящата тема. В статията си Г. Петрова съобщава за „Вечен календар“ – книга, издадена в Букурещ през 1860 г., финансирана от българи от Видин. От 1999 г. този ценен исторически паметник е достояние на РИМ – Видин. Книгата се състои от най-различните съставни материали, като исторически бележки, съновник, предсказания и какво ли още не. В публикацията на вестника има снимка на част от списъка на исторически събития от българската история по дати. Към година 998 е написано „Кръстнахъ съ Русен-тѣк и пріѣхъ въра Христіанска“.

В този текст се потвърждава от най-близко историческо минало настоящата ми хипотеза, според която владетелите на Киевската Русь през IX и X в. са руси. За тяхното покръстване именно се споменава там. А Карамзин Н.М. в книгата си „Предания веков“ от 1815 г. говори за отношенията на русите с племената от киевския регион с цитираните по-горе думи („...подвластные россам славяне...“). От публикацията се разбира, че за българските културни среди в края на XIX в. е била известна властващата позиция на русите в Киевска Русь.

Много странно и даже необяснимо е пренебрегнатото от поддръжниците на варяжката теза липса на интерес на норманите (варягите) да създадат в славянските земи техните изключителни за времето си плавателни съдове, а са ползвали местните еднодръвки през войните с Византия. Това всъщност свидетелства, че варягите или викингите са били най-обикновени наемници, а в никакъв случай властници в Киев.

За близостта или още по-добре за общото между българите и русите.

Преди да развия тезата си за българския произход на русите трябва да посоча, че през 2011 г. старозагорският изследовател Д. Димитров публикува в Интернет изследване под заглавие "Киевското българско княжество"(32). Заедно с това той ми го изпрати за мнение. Отбелязвам тези факти, за да избегна всякаква възможност да бъда упрекнат в плагиатство. Моята настояща разработка е твърде различна от публикацията на Д. Димитров, което различие подлежи на лесно установяване. Не мога, разбира се, да опровергая предположението, че съм бил повлиян от убеждението на автора за българския произход на русите.

Ако допуснем, колкото да е това невероятно и вече опровергано, че славяните в България са били преобладаващи по брой, те са взели етнонима на уж по-малкото българи, защото тези последните са били властово и всякак другояче доминиращи. Същото е станало и в Русия: славяните, като подчинено на русите население, е взело техния етноним. Но не може да става дума, че варяжките наемници, които не са имали като русите първенстваща роля в живота на славянските населения, са могли да дадат някакъв свой етноним на народа и държавата Россия. Както се вижда, част от руските учени лансират тезата, че русите са славяни, за да се утвърди убеждението, че етнонимът на руския народ и държава произтича от славянската общност, а не е резултат от външни влияния. Същите усилия полага българската славистика, според която българите са древни славяни, така че името на държавата произхожда както от славянското население, така и от управляващата върхушка, тъй като и едните и другите са уж все славяни.

Никак не е трудно да се види, че руските историци и политици от XVIII-XIX в. пренасят модела на съжителство на българските владетели с подчинените им славянски племена върху демографската действителност, формирана от източните славяни и техните руски господари. Специфичната руска наука не е могла да си позволи да пренебрегне произхода на владетелите върху източните славяни, но пък за сметка на това създава солидна неяснота относно произхода им и им е дала славянски лични имена, с надежда да се загуби паметта за тяхното родово начало. Същото се прави без всякакъв свян и в българската история с Расате – Владимир, Енравота – Свиница, Растица – Ростислав и др.

Както не е трудно да се забележи, противоречията сред руските историци са до голяма степен безпринципни. Не се наемам да анализирам тези противоречия и предоставям това на читателя. Руската наука, пропуска да потърси отговорите на своите въпроси относно произхода

на росите, в наличието на многобройни български племена в Близкия Изток, в Причерноморието и на югозапад от Днепър, към което подтиква склонността към държавно начало у българите, техния висок цивилизационен статус, силна и дисциплинирана войска и податки за полезни взаимоотношения между владетелите на Преслав и Киев.

3. Свидетелства за произхода на росите

3.1. Лингвистичен анализ на етнонима роси

Руските учени установяват, че етноним роси не съществува в скандинавските езици, както и в шотландския, в английския, във френски или в нормандския.

Името на народа и на държавата на едно политическо образувание се дава от етнонима на трайно властващата в страната народност, а не от кое да е от подчинените племена от това население. Както българските владетели са дали име на страната си и етнонима на нейното население, което според славистиката не е българско, така може по същата логика да сме убедени, че думата роси идва от етническата принадлежност на владетелите на Киев.

В „История на СССР от най-древни времена до края на XVIII век”, под ред. на акад. Рыбаков Б.А. и др. намираме сведението: „К середине VI в. относится и первое упоминание Руси в письменных источниках” (4, с.47) (Към средата на VI век се отнася и първото упоменаване на Рус в писмените източници).

Във „Всемирная история” т.3, под ред. на Е.М. Жуков и др. може да се прочете: „Название же Русь стало употребляться в источниках применительно к части славянства за 300 лет до появления варягов” (2, с.248) (Названието Рус започнало да се употребява в източниците съответно към част от славянството 300 години преди появяването на варягите). Понеже това е доказано от историческите публикации не бива и за миг да търсим синонимна връзка между варяги и роси.

„Като изрежда редица номадски племена, този сириец (става дума за псевдо-Захарий - бел.моя С.Д.) споменава и народа „рос”, народ на богатири, който той противопоставя на номадите” (2, с.244).

Така, очевидно, историците отхвърлят тезата на Нестор, съгласно която славяните били поканили варягите, господарско племе от Норвегия, да оглавят славянските племена и се грижат за държавните им дела.

3.2. Пратениците в двора на франкския крал за името на своя владетел

Цв. Степанов говори за титла каган на народа рос (7, с.207). Същият съобщава, че росите са запазили титла каган, дори паралелно с „Велик княз” до втората половина на XI в., след като в края на X в. са приели християнството. Горните информации идват да покажат, че въпросните роси нямат нищо общо със скандинавско население и са по-скоро близки по произход на българите на Аспарух.

В процеса на изследването, което направих във връзка с титулатурата на киевските владетели, издирих следните свидетелства и становища: „В западноевропейската Бертинска летопис се говори за народа „рос” и за неговия управител – хагана, както русите са наричали своя княз по тюркски обичай” (5, с.67).

Във „Всемирна история” т.3, под ред. на Е.М. Жуков и др. се споменава, че „В 839 г послы русского „хакана” побывали у императора Людвига Благочестивого” (2, с.249) (В 839 г посланици на руския „хакан” са посетили императора Людовик Благочестиви).

В „История на СССР от най-древни времена до края на XVIII век”, под ред. на акад. Рыбаков Б.А. и др. се чете: „Договор князя Олега с Византией начале X в. знает уже разветвленную феодальную иерархию: бояр, князей, ... Восточные источники IX в. называют главу этой иерархии титулом „хакан - рус” ...” (4, с.49) (Договорът на княз Олег с Византия от началото на X в. знае вече разклонена феодална йерархия: боляри, князе... Източните източници от IX в. наричат главата на тази йерархия с титла „хакан-рус”...).

От „Всемирная история раннее средневековье” под редакцията на А.Н. Бадак и др. научаваме: „В Средное Поднепровие управляли „каганы” („хаканы”) русов – Аскольд и Дир” (3, с.555) (В Средното Приднепровие управявали „каганите” („хаканите”) на русите - Аскольд и Дир).

От тази податка трябва да съдим, че Асколд и Дир не са били норвежци, защото ако бяха такива, нямаше да се титулуват кагани.

От изложеното в този раздел можем да приемем убеждението, че владетелите на Киевската Рус са титулували владетелите си по източен маниер „кагани”, което изключва вероятността да са били те варяги.

3.3. Преписите на Сказанието на Черноризец Храбър от Берлин и Марча

Както е известно Сказанието на Черноризец Храбър, наречено от мен „За писмената”, има познати на науката 75 преписа, от които 73 са почти еднакви с Лаврентиевия, а преписите от Берлин и Марча се различават от първия в някои части значително. Различията имат пряко отношение към настоящата разработка. Тук ще противопоставя измененията на еднаквите пасажи от трите преписа, отнасящи се до начина, по който Бог разпределил при съгласотворението специализацията на народите при управлението на човешките дела:

В Лаврентиевия препис намираме, според превода на К.Кувев:

„Размесени бяха езиците. И както се размесиха езиците, така и нравите, и обичаите, и наредбите и законите, и изкуствата според народите: на египтяните се падна земемеренето, на персите, халдеите и асирийците звездоброенето, гадането, врачуването, магьосничествовото и всички човешки изкуства; на евреите пък – светите книги, в които е писано, че Бог сътвори небето и земята... ; на елините пък даде граматиката, реториката и философията (8,с.100).

Като пренебрегвам разликите в общите текстове, ще посоча как в двата други преписа се изреждат народите, на които Бог е разпределил звездоброенето, гадането, врачуването, магьосничествовото и всички човешки изкуства:

В Берлинския препис намираме народите, имащи посочената специализация: „...на персите, на халдеите и на русите...” (9,с.168).

В Марчанския препис четем също: „...и на Персите, и на Халдеите, на русите...” (9, с 171).

От горните цитати можем да направим извода, че руси (росси) и асирийци са синонимни етноними. Освен това в Марчанския препис асирийският език от Лаврентиевия препис е наречен *рушшкн язнк*. Тук намираме още, че думата рушки в преписа на Сказанието е използвана като прилагателно от съществителното руси (9, с 171).

В обобщение на горните констатации можем да направим извода, че росите или русите са източен народ, териториално и етнически близък с персите и халдеите.

3.5. Владетел на арабите от асирийските земи праща на цесър Борис древни книги

В отговор 103 на папа Николай I до българския владетел цесър Борис се казва: „Вие питате, какво трябва да се направи с нечестивите книги, които, както заявявате, сте получили от сарацините и се намират у вас. Те, естествено, не трябва да се пазят, „защото”, както е писано, „лошите беседи развалят добрите нрави” (1Кор.15:33), но именно като вредни и богохулни да се предадат на огън” (13,с.158).

Става дума за това, че сарацините (арабите, мохамедани) са изпратили на цесър Борис някакви книги. Този факт поражда въпроса защо изборът на арабите е предпочел българския владетел, а не някой друг от съвременниците му, като василевса на Византия или императора на Свещената римска империя, да речем. Това дарение може да се обясни единствено с някаква наследствена връзка на българите с народите, обитавали в миналото земите на Асирия. Вероятно тези книги са били на език, който свързва българите със старите цивилизации от региона.

За жалост Братята Константин Философ и Методий не са били запознати с тази книжнина.

3.6. Акад. Тихомиров за българското име на Олег

Анализирайки някои трудове на руски и съветски изследователи Р. Павлова отбелязва: „Имея в виду поразително сходство описания осады Константинополя болгарским царем Симеоном и описания похода Олега под 922 г в Новгородской летописи, М.Н. Тихомиров высказывает предположение, что, может быть, Олег участвовал в походе царя Симеона. Разрабатывая вопрос о русско-южнославянских связях, М.Н. Тихомиров даже поддерживает

мнение, что имя Олег было языческим, притом староболгарским” (14, с.21), т.е. Имайки предвид поразителното сходство на описанието на обсадата на Константинопол от българския цар Симеон и описанието на похода на Олег към 922 г. в Новгородския летопис, М.Н.Тихомиров изказва предположение, че, може би, Олег е участвал в похода на цар Симеон. Разработвайки въпроса за руско-южнославянските връзки Тихомиров даже поддържа мнение, че името Олег е било езическо и при това старобългарско. Това е страшно интересно, защото насочва към приемането, че Олег е произхождал от българските племена. От това следва, че не трябва да се търси етническа връзка на Олег с първите дружинници от Норвегия и техния водач Рюрик. При тази обстановка нищо странно няма в това владетелите на две съседни сродни държави да се сватосат, което предполага, че Симеон наистина е дал племенницата си Олга на киевския български владетел Игор. Нейното поведение като регент на малолетния си син след смъртта на кагана Игор, свидетелства за една значителна висота в общата икономическа и държавническа осведоменост, белег на българската цивилизация.

3.7. За войните на Олег и Игор с Византия и произгичащите от това отношения с владетелите на Дунавска България

Независимо от това, че Киев е близко до южните държавни граници, в опасна непосредственост до хазари, печенеги и премълчаните наследници на Бат Баян от южните територии на днешна Украйна, Олег решил да направи Киев „майка на руските градове”. Заедно с многото други основания, които ни приближават към едно определено крайно становище бихме могли да си обясним това решение на Олег с много мотиви и в т.ч.: 1. Близост до Старата Велика България; 2. Близост до съвременната велика Дунавска България; 3. Близост до сърцето на източната Римска империя, към което са устремени апетитите на претендентите за регионално величие. Според Карамзин несъмнено Олег е отчитал съдоходните и други географски удобства, които предоставя разположението на този град на брега на Днепър. „...судоходный Днепр, удобность иметь сообщение, торговлю или войну с разными богатыми странами – с греческим Херсоном, с козарскою Тавридою, с Болгариею, с Константинополем – пленили Олега...” (1, с.71) (...съдоходния Днепър, удобството за съобщения, търговия или война с различни богати страни – с гръцкия Херсон, с хазарската Таврида, с България, с Константинопол – пленили Олег).

Олег извършил серия завоевателни набези, в които започнал да включва като помощни войскове съединения от подчинените си племена. Изградил достатъчно самочувствие и мотивиран по неизвестен за историята начин, той решил да завладее столицата на Византия.

Със своята сухопътна армия, която се движела по брега на Днепър и Черно море и 2000 лодки едноръвки в морето, Олег се насочил към Цариград. Несъмнено войските му са минали през териториите на Бесарабия и на „силните българи”, което, обаче, не се обсъжда от летописеца. Този изключително важен факт дава основание да се търси и намери очевидно деликатна за руското самочувствие връзка между руския владетел и българския цесър Симеон, е изумителен не толкова като текст на Нестор, колкото като позиция на съвременната европейска наука. Стоят пред славистиката редица въпроси и техните отговори, които засягат както поведението на българския владетел, така и естествено налагащите се взаимоотношения между двамата във връзка с преминаването на руските войски през български територии. Впрочем тази полоса от българското източно крайбрежие е била в зоната на внимание и интереси на руската военна стратегия през всичките години на съществуването на Руската държава и империя. Да не забравяме, че значителни маси от българското население от тази територия са били по един или друг начин преселени в Русия основно през XIX в. и заменени с разноплеменни заместители, предимно мохамедани, прехвърлени от руската държава в България.

По повод на кампанията на Олег във Византия Р. Павлова пише: „Есть три летописные даты походов Олега: в 907, 911, 922 г. Наиболее достоверна, по мнению историков, дата 911г., когда был заключен договор Олега с Византией. Наблюдения С.П. Обнорского над языком договоров Руси с греками показывают, что переводчиком договора Олега 911 г. с греческого на славянский был болгарин. Об этом пишут и другие ученые” (14, с.21) (Има три летописни дати

за походите на Олег: в 907, 911 и 922 г. Най-достоверна по мнението на историците, е датата 911 г, когато е бил сключен договора на Олег с Византия. Наблюденията на С.П. Обнорски над езика на договорите на Рус с гърците показват, че преводач на договора на Олег от 911 г. от гръцки на славянски (става дума за езика на Кирил и Методий - бел. моя С.Д.) бил българин. За това пишат и други учени).

Договорът бил написан „на двух хартиях”, което предполага да е на гръцки и на КМе, съответно написан с Глаголица.

След като извършил серия от военни и терористични актове върху земите около Цариград, Олег получил предложение от съимператорите Леон и Александър да се започнат преговори за мир. Той изпратил отново своите руски довереници и предявил чрез тях високи претенции за платен мир. В знак на своето победоносно присъствие пред вратите на Цариград Олег „... повесил щит свой на вратах в знак победы, и пошел от Царьграда” (15,с.10, в год.907) (...и окачил своя щит на крепостната врата в знак на победата и отпътувал от Цариград), което напомня известното поведение на Крум.

Нашата наука не дава отговор на елементарните въпроси, които тя не си и поставя: Как така Олег (след 911 г., т.е.по времето на Симеон) и Игор (след 941 г.)(1, с.83) са минавали по източните земи на българите по посока на Константинопол без за това да се говори като за нахлуване на чужда територия и без за това да има военно противопоставяне? Карамзин: „...жители Бессарабии и сильные болгары дружелюбно ли пропустили его (Олега – доп.мое С.Д.)? Летописец не говорит о том” (1,с.74) (...жителите на Бесарабия и силните българи дали са го пропустили дружелюбно? Летописецът не говори за това). От което можем да съдим за някакво съглашение между Симеон и Олег. Може да се предположи, че руската наука пренебрегва този факт, за да се избегне признанието за народностна близост между българите и россите.

Преминаването както на Олег, така и на Игор през българските земи на път за Константинопол няма друго обяснение, освен двата възможни варианта: или това е съвместна акция на Олег и Симеон, или тя е била солова военна кампания на россите, когато българите са им дали коридор за преминаване.

Друг аргумент за руско-български контакти е, че „Движение русских по великому водному пути „из Варяг в Греки” было невозможно без контакта с Болгарией, по той простой причине, что этот путь проходил в доль ее берегов” (14, с.21-22) (Движението на русите по великия воден път „от варягите за Гърция” е било невъзможно без контакт с България по простата причина, че този път преминава по продължението на нейните брегове). В. Мошин твърди, че роските търговски флотилии, които са плавали между Киев и Цариград са акустирали редовно в български пристанища, за което очевидно е било необходимо българско съгласие. Още повече по това време България се управлява от Симеон.

Няма съмнение, изложеното води до едно единствено възможно разбиране – киевските и преславските владетели са поддържали здрави военно-политически отношения, което може да се обясни до голяма степен с техните близки народностни връзки.

1.8. Гръцките хронисти определят Святослав Киевски като ἄρχηγός или ἄρχων на россите

Гръцкият хронист Йоан Зонара нарича киевския Святослав „ὁ τῶν Ρῶς ἀρχηγός ὁ Σφενδοσλάβος” (31, с.182), т.е. Святослав е определен от Зонара като вожд (17,с.219) на россите.

Т. Славова цитира Хрониката на Симеон Логотет, където за Святослав чете ἄρχοντα Ῥωσίας (17, с.226).

Всъщност няма писмена податка от гръцките хронисти, в която киевските владетели да са определени като варяги.

3.9. Патриарх Николай Мистик определя россите като скити, а патриарх Фотий прави паралел

В едно от писмата си до Симеон патриарх Николай Мистик пише, че докато съществува Византия, нейните императори „...няма да престанат да подбуждат за вашето погубване всеки народ – нито турците, нито аланите, нито печенегите, нито русите (всъщност руснак според

гръцкия език е **Ρωσσοσ** – доп. мое С.Д.) и други скитски племена – до тогава докато последните не изтребят българския народ съвършено” (18, с.267). Несъмнено, не е вероятно да са били наричани скандинавците скити, т.е. под росси не би могло да се разбират варягите. Патриарх Фотий пише на От Бога цесаря (императора) Борис обстойно писмо, публикувано в ГИБИ IV с.102, в което казва: „Защото не само тоя народ е заменил предишното си нечестие с вярата в Христа, но и така наречения народ Рос, за който многократно мнозина са разгласявали, че по жестокост и кръвожадност е надминавал всички други, и който след като е покорил околните народи и от това възгордян вдигнал ръце и против ромейската власт и той е постъпил също така”. Тук се споменава за водените от Олег и Игор войни против Византия, които са всеобщо известни. Това фактически е доказателство, че наистина росите са оглавили славянските племена на територията на днешна Украйна. В писмото си Фотий прави алузия за подобната жестокост на българи и роси. Фактът, че патриархът занимава Борис с росите не е случайно. В КМЕ т. II, с.318 Стефан Кожухаров пише: „По въпроса за т.нар.роски или рушки писмена, споменати в ЖК,...”. Това значи, че според автора на първо място стои основанието да се ползва за писмената прилагателното роски, а не руски.

3.10. За папката, в която бил съхранен Именника на кановете

Кирилическо копие на Именника на българските канове е открито през 1861 г. от руския учен Александър Попов при изследването на руски летописи. Текстът на творбата е вмъкнат в книгата „Елински и римски летописец“: между първата част —Четвърта книга на царете, посветена на асирийските царе и третата —Хрониката на Георги Амартол, без да бъде отделен от тях.

П. Добрев, който прочете първи Именника на българските канове, намира близки форми на наименоване на българските и асирийските владетели. Той пише: „Непосредствено след имената на българските владетели Авитохол, Кубрат, Исперих...до Умор в летописа стоят думите: „Преди така назованите асирийски царе царува, както казахме и Навоуходносор” /ПОПРЕЖДЕ РЕЧЕННЫХ ЦАР АСИРИЙСКЪ ЦАРСТВОВА ЯКО ПРЕЖДЕ РЕЧЕНО БЫ НАВУХОДНОСОСР/(19,с.45,46). По-долу той добавя: „Но ако се съди по него (това изречение), някогашните българи са се опитвали да извеждат произхода на своята царска династия от древното асирийско царство” (пак там).

Не е трудно да се забележи колко много податки се целят в една и съща цел – персийско-асирийския произход на древните българи.

3.11. Олег имал „под себе си” варяги и славяни

За състава на войската на кагана Олег Нестор пише: „Пошел Олег на греков,...; взял же с собою множество варягов, и славян, и чуди, и кривичей, и мерю, и древлян, и радимичей, и полян, и северян, и вятичей, и хорватов, и дулебов, и тиверцев, известных как толмачи: етих всех называли греки „Великая Скифь” (15,с.10,год.907) (Отправил се Олег на война с гърците...; взел със себе си множество варяги, и славяни, и чуди, и кривичи, и мери, и древляни, и радимичи, и поляни, и северяни и вятичи, и хорвати, и долеби, и тиверци, известни като преводачи: всички тези гърците наричали „Велика Скития”).

Авторът изтъква варягите като основното ядро на войските на Олег, каквото, в определени моменти, наистина са представлявали наемниците-варяги.

3.12. Джагфар тарихъ за владетелите на антите

Историята Джагфар тарихъ свидетелства много подробно за българския произход на управляващите в Киев. Тази история е така стройно направена, че би било много трудно да бъде измислена.

Според Иво Андровски в „Джагфар тарихъ” на Гази Баба се сочи, че един от синовете на Бат Баян „...Лачин, останал в Бащу и станал основател на една нова държава – Уруски каганат. В историографските съчинения тя е известна с името Киевска Рус” (20,с.21).

В подробна статия за древната история на българските племена в сп. Авитохол, бр. 28/2008, Т. Танев определя росите като българи. Той пише, че българите-руги добили по-късно наименованието роси. Като българи ги характеризират бръснатите глави с кичур на темето

(чомбас). Ще допълня, че такъв образ на каган Святослав рисува Нестор при срещата му с василевса Йоан Цимисхи на брега на Дунав преди опътуването на Киевския владетел през 971 г. за родината си. По този повод Н.М. Карамзин описва Святослав според впечатлението, което той оставил у хората на Йоан Цимисхи на брега на Дунава до Доростол. „...он был среднего роста и довольно строен, но мрачен и дик видом; имел грудь широкую, шею толстую, голубые глаза, брови густые, нос плоский, длинные усы, бороду редкую и на голове один клок волос, в знак его благородства; в ухе висела золотая серьга, украшенная двумя жемчужинами и рубином,...”(1,с. 94) (...той бил среден на ръст и твърде строен, но мрачен и див на вид; имал широка гръд, дебела шия, сини очи, гъсти вежди, плосък нос, дълги мустаци, рядка брада и на главата си един кичур коса в знак на неговото благородство; на ухото му висяла златна обича, украсена с две перли и рубин).

По-долу, в статията на Т. Танев четем: „Държавата на Росите изгражда взаимоотношения с Оногурското канство, превърнало се по-късно в Киевска Рус"...като „През 9-ти и 10-ти векове става обединението на Росите с Киевска Рус”(21,с.21).

3.13. Мавро Орбини за россияните

Книгата на Мавро Орбини „Слави”, отпечатана през 1601 г., е била преиздадена по нареждане на руския император Петър I в 1722 г. В нея се пишело за славянския народ, който владеел Азия, Африка и Европа. М. Орбини пише как россияните под ръководството на Атила завоювали много страни в Европа. По този начин авторът дава повод да се мисли, че росите, заедно с други племена, в т.ч. и български, са участвали в набезите на хунската империя на Атила из Европа. Не случайно гръцките хронисти наричат често българите хуни. Не съществуват исторически сведения за съвместни военни кампании на хуните със славянски племена в дълбочина на европейските земи. Между хуните, като конен народ и славяните не би могло да се намерят никакви общи за военно сътрудничество традиции, въоръжения и средства за дислокации. От това следва, че россияните (росите), за които пише М. Орбини, са били конен народ, като българите и другите източни племена.

Фактът, че в книгата, посветена на славяните се говори за россияни, участвали в завоевателните кампании на хуните из Европа, дава основание да се разглеждат те като народноствно различни.

3.14. Юрий Венелин за българите и росите

Украинецът Георги Хуца, под името Юрий Венелин, е един твърде много продуктивен върху българската история, език и литература автор, който е първият представител на руската официална наука, прогласил славянския произход на българите. Неговите творения влизат в противоборство с тюркската теория на Енгел и други европейски изследователи. В стремежа си да докаже общ славянски произход на дунавските българи и южните източно-славянски племена от Приднестровието и като изповядващ доктрината за славянския произход на росите, той, въз основа на свои достатъчни аргументи, твърди: „...народното име на българите е „Россы”, „местное имя Болгаре есть видовое имени Россов,...”(22,с.54).

Наистина авторът е имал друга цел, но основанията му да признава росите за българи ми дават право да използвам изказаното от него мнение в полза на моята теза.

3.15. Какво говори самочувствието на Святослав Киевски, проявено в желанието му да оглави Дунавска България

В Повест временных лет Нестор дава израз на стремежа на Святослав да премести столицата си далече на юг в българския град Переяславец. Той слага в устата на Святослав думите: „Не любо мне сидеть в Киеве, хочу жить в Переяславце на Дунае – ибо там середина земли моей, туда стекаются все блага: из Греческой земли – золото, паволоки, вина, различные плоды, из Чехии и из Венгрии серебро и кони, из Руси же меха и воск, мед и рабы”(15–6477(969) (Не желая да живея в Киев, искам да живея в Переславце на Дунав – тъй като там е

средище на моята земя, тук се стичат всички блага: от Гръцката земя – злато, платове, вино и различни плодове, от Чехия и от Унгария сребро и коне, от Рус кожи, восък, мед и роби). Има свидетелства, че в Константинопол са живели много „роси-купци”, които осъществявали двупосочна русско-гръцка търговия, при което, според Карамзин, „...продавали там невольников и покупали всякие ткани”(1, с. 118) (продавали там роби, а купували тъкани). Това сведение говори за обществените позиции на роси и славяни и за тяхната социална роля, която изключва някакво културно и верско сближаване преди покръстването, което би могло да бъде основа за сливане между тях.

Малко е вероятно владетел да третира поданици от собствената му етнолингвистична група като роби за износ. Не по-висока степен на вероятност има убеждението на Святослав, че Преслав е негова земя, ако имаше самосъзнанието на варяга (скандинавец).

Святослав Киевски се е чувствал наследник на императорите на България. До голяма степен обяснението може да се търси в произхода на майка му Олга от владетелското семейство на българския император Симеон. Втората, обаче, паралелна линия е общия български произход на росите и българите. Тук отново намираме съобщения за конната българска армия на Святослав: „В походах же (Святослав – бел. моя С.Д.) не возил за собою ни возов, ни котлов, не варил мяса, но, тонко нарезав конину, или зверину, или говядину и зажарив на углях, так ел; не имел он шатра, но спал, постилая потник с седлом в головах, - такими же были и все остальные его воины”(15, год. 6472(964) (В походите си той не е взимал със себе си нито обоз, нито казани, не е варил месо, но тънко нарязвайки конско или животинско, или говеждо, той ги опичал на жар, така се е хранил; не е имал шатра, но е спял, постилайки плъстената постилка под седлото си за възглавница, - такива са били и всички останали негови войни). Няма съмнение, описанието на Нестор засяга конни бойци, каквито не са нито славяните, нито варягите.

3.16. За боговете на росите

Нееднократно от Нестор се сочи, че Олег се бил клел в славянските богове Перун и Волос, което е невероятно. В този смисъл трябва да се отбележи, че Нестор е записал Перун, като Бог, в чието име са се клели и многобройните руски посланици при сключването на мирния договор от името на княз Игор. Да приемем, че росите, ако са били те скандинавци или някакво българско племе, са могли да се отвърнат от своите богове и да се преклонят на славянските Перун и Волос в рамките на три поколения е наивно. Или пък Перун е скандинавски Бог!? Проблемът се решава от Карамзин, който пише: „...славяне исповедовали одну веру, а варяги другую;...” (1, с.68) (...славяните изповядвали една вяра, а варягите друга) и по-долу „...единоземци Рюриковы, принимающая власть от народа обыкновенно клялися, именем Одиновым,...” (1, с.69) (...земляците на Рюрик, приемайки властта от народа обикновено са се клели в името на Один,...). В своя реалистичен стил този историк казва: „...ибо язычество господствовало в некоторых странах России до самого XII в.”(1, с.108) (...тъй като езичеството е господствало в някои страни на Русия до XII век).

3.17. Религиозната нетърпимост на росите към византийските християнски храмове

Като цитира Нестор Карамзин говори за ползваните от него данни от византийските историци, според които „россияните” били свирепи и тяхната свирепост е била насочена на първо място към храмовете и манастирите около византийската столица (1, с.83). Такива следи оставили войските на Олег.

Омразата на кановете и особено тази на Крумовци към християнството не защитава езичеството, а може би своята древна монотеистична религия, която новото агресивно християнство иска да изтласка. Тук виждаме еднаквост в поведението на българските и руските военачалници при нахлуванията им на византийска територия.

3.18. Николай Мистик свързва многократно българите с персите

В обширната кореспонденция на византийския патриарх Николай Мистик с цесаря Симеон намираме редица сведения, от които може да се извади генетична връзка между перси и българи. Писмата на патриарха са публикувани в ГИБИ IV(18).

Освен това Николай Мистик намира поводи да припомни на Симеон някаква поучителна история, която идва от персите. И така: Персийският цар Издигерт като узнал, че ромейския престолонаследник Теодосий на 3 години останал сираче, обявил на сената, че „прекрата война и ще защитава малолетния цар...”(18,с.195). Очевидно авторът би желал от Симеон да повтори същото по отношение на Константин VII Багрянородни, син на починалия василевс Леон VI, но фактът, че примерът изхожда отново от персите е също така намек за общност.

Николай Мистик прави едно съобщение, което стои някак потулено в българската историография: „Срещу ромеите, обаче, са имали често пъти войни персите и българите, - вашите прадеди, войни малко или много продължителни, но все пак те са свършвали с мирни договори, според които била установявана дан, плащана понякога от другите на ромеите, а понякога от ромеите на другите”(18,с.277). Този цитат е толкова категоричен относно произхода на българите и местопоселенията им в древността, че българинът, който страда от поддържането на тюркската теория, не може да остане безразличен и настръхва.

3.19. Първо появяване на свидетелства за росите в хрониките

Е. Михайлов съобщава: „През 555 г. продължителят на сирийския писател Захари Ритор, който изброява народите на север от Сирия, пише за народа „рус” (или „росс”), като го помества по долното течение на р. Дон” (23,с.166, съответно 42-48).

Персийският писател Абу-Джафар ат-Табари в своето съчинение „История на пророците и царете” (914—915 г.) като описва събитията от VII в. говори за народа „русси”, обитаващ северно от Кавказ в съседство с хазарите (24,с.74, съответно XLII—XLV).

3.20. Нестор за потомците на Йафет – трети син на Ной, родоначалник на индоевропейците

Нестор споменава в увода на своята история за потомство на Йафет „варяги, шведи, норманни, готи, русь, англъ” и др. с което разделение дава да се разбере, че росите не са нито шведи, нито нормани, нито англъ, нито варяги т.е. най-малко не са скандинавци.

3.21. Защо росите са давали своите наемници – варягите на други владетели

Логиката да са владетелите на Киев от българските племена, а не варяги, се доказва и от признанието на съветските историци, че между тях (владетелите) и наемниците им варяги е имало противоречия, които не съответстват на евентуалната им обща народностна принадлежност. Отношенията между тях са били единствено въпрос на заплащане с ценности и привилегии. Неизбежно между властващите роси и наемните им дружинници са възниквали търкания най-малко за размера на възнагражденията. Тези разногласия са били твърде опасни за управляващите, поради което киевските владетели – хак(Г)ани били принуждавани да отстраняват своите наемници, като са ги изпращали извън страната си. В този смисъл Н.М. Карамзин разказва за отношенията на великия княз Владимир (980-1014) и неговите наемници-варяги следното: „Сии гордые варяги считали себя завоевателями Киева и требовали в дань с каждого жителя по две гривны; Владимир не хотел вдруг отказать им, а манил их обещаниями до самого того времени, как они, по взятым с его стороны мерам, уже не могли быть страшны для столицы. Варяги увидели обман; но видя также, что войско российское в Киеве было их сильнее, не дерзнули взбунтоваться и смиренно просились в Грецию. Владимир с радостью отпустил сих опасных людей, ... Между тем послы его преуведомили императора, чтобы он не оставлял мятежных варягов в столице, но разослал по городам и ни в каком случае не позволял бы им возвратиться в Россию, ...”(1,с.98,99) (Тези горди варяги считали себе си за завоеватели на Киев и изисквали данък от всеки жител по две гривни; Владимир не желаел да им отказва внезапно, а ги заблуждавал с обещания до времето, когато съгласно взетите от него мерки, те вече не били страшни за столицата. Варягите видели измамата, но виждайки също, че войската на росите в Киев била по-силна от тях, не дръзнали да се бунтуват и смирено помолили да бъдат изпратени в Гърция. Владимир с радост отпратил тези опасни хора, ... Междувременно негови посланици уведомили императора да не оставя метежните варяги в столицата, а да ги разпрати по градовете и в никакъв случай да не позволи те да се върнат в Русия).

Такова поведение в никакъв случай не подсказва народностна общност между владетеля и наемниците. Когато те имат общ произход и са властваща народност взаимните им интереси диктуват не противопоставяне, а поддръжка на владетеля в интерес на етноса. „Борбата с варяжките отряди се продължила до 980 г.”(4,с.52).

3.22. Българското културно влияние върху владетелите на южните източнославянски племена

Р. Павлова цитира Б. Ангелов, който пише: „С това, че „на България принадлежала значителна роля в християнизацията на Русия още до Владимир, снабдяването ѝ с богослужбени книги, в удовлетворението ѝ с потребности от църковна йерархия” се обясняват „причините за бързото развитие на руската литература и руската култура въобще в периода непосредствено след приемането на християнството от Русия в края на 10 в.” (14 с.27). Очевидно Б. Ангелов си дава сметка, че росите са познавали Кирило-Методиевата българска книжовност и когато след покръстването при тях е дошла кирило-методиевската църковна книжнина, за росите не е било проблем бързо да преминат към новата писменост и да я овладеят. Напомням на читателя тезата ми, според която кирило-методиевския църковен и едновременно с това книжовен език е бил изграден на база на българската, тракийската и славянска граматика и лексика.

Р. Павлова тълкува руски автори, които информират, че с покръстването на Киевската Рус започнало масово култивиране на славянчета със „славянской грамоте”. „Повесть временных лет” съобщава, че княз Владимир принял меры для более широкого и быстрого распространения христианства. Он начал собирать детей знатного происхождения и отдавать их на учење книжное” (14,с.30) (Повесть временных лет съобщава, че княз Владимир вземал мерки за по-широко и по-бързо разпространение на християнството. Той започнал да събира децата със знатен произход и да ги посвещава на книжно обучение).

По-нататък в Повесть временных лет се говори, че книжното слово е станало понятно „для русских”, което не значи за славяните, въпреки че така им се иска на славистите. Не е трудно да се разбере, че росите са обучавали на първо време своите деца, децата на властващата върхушка от роси! По този повод Н.М. Карамзин съобщава: „Владимир...старался просветить россиян. Что бы утвердить веру на знания книг божественных, еще в IX веке переведенных на славянский язык Кириллом и Мефодием и, без сомнения, уже давно известных киевским христианам, Великий князь завел для отроков училища, бывшие первым основанием народного просвещения в России” (1,с.108) (Владимир... се стараел да просвети росите. За да утвърди вярата въз основа на познаването на божествените книги, още в IX век, преведените на славянски език от Кирил и Методий и, без съмнение, вече отдавна известни на киевските християни, Великият княз създаде за децата училища, станали първата основа за народното просвещение в Русия).

А.А. Шахматов: „...в Киеве...складывался язык образованных классов, язык местного духовенства и других книжных людей; в основании своем - это был язык древнеболгарский, но древнеболгарский язык прошедший через живую русскую среду, усвоивший себе русское произношение иноязычных звуков и ассимилировавшийся живому русскому языку также в морфологическом и лексическом отношении” (26,с.9) (...в Киев...се формира език на образованите класи, езика на местното духовенство и други книжовници; в своята основа – това е бил древнобългарски език, но древнобългарски език преминал през живата руска среда, усвоил руско произношение на чуждоезичните звукове и асимилирал се от живия руски език в морфологическо и лексическо отношение).

С тази мисъл А.А. Шахматов потвърждава, че в този древнобългарски език е имало чуждоезични за славянските говори звукове и че този чужд език е бил асимилиран морфологически и лексически, което е процес на сблъскване между чужди езици. Нещо повече, това обучение е било насочено към управляващата прослойка, към която се числи и образованата класа. Това в крайна сметка е аргумент против славистката теза, че езика на Кирил и Методий е бил славянски език.

Р. Павлова съобщава, че Н. Дурново е изказал предположение, че тъй като надписите върху монетите на княз Владимир са български, възможно е те да са били сечени в България. Този факт свидетелства за това, че българските владетели са секли пари и печати (25,с.6).

Съобщението идва да подсказва за много тесни икономически отношения на княз Владимир Покръстителя с България и съответно за българските технологични възможности по това време.

Че езика за общуване на българи и роси е езика на Кирил и Методий е несъмнено. Смешно е да се мисли, че росите, пътувайки с военни и търговски цели през България към Цариград, са преминавали през земи, в които са обитавали славянски племена, които са им дали езика за общуване с българите. Няма данни, че българите са ползвали езика на киевските славяни, защото той не е бил граматизиран и съответно не е имал писменост. Никой до сега не си е позволил да спомене дори, че ако варягите са дошли през IX век в земите на източните славяни като наемници, някои от тях са завзели отделни владетелски позиции сред славянските племена и са забравили своя матерен език, и са се претопили езиково и етнически в рамките на няколко поколения. Допуска се от изследователите тяхното послavianчване, което не е съмнително в този нищожен исторически период, защото е невъзможно.

Също толкова невъзможно е било езиковото претопяване на росите сред славянското море на Киевската Рус. За това свидетелстват становищата на редица руски учени. „А.А. Шахматов (1864-1920) е бил убеден, че руският литературен език „содержит в себе и ещё теперь наполовину слова, формы, обороты древнеболгарской книжной речи”(25,с.9) (съдържа в себе си и сега наполовина думи, форми, обороти на древнобългарската книжовна реч).

С.П. Обнорский: „...считается, что наш русский литературный язык в своем зарождении был не русским языком, пришедшим к нам в связи с принятием христианство в богатой церковно-религиозной книжности, представлявшей собой перевод с греческого языка на болгарский язык” (Очерки по истории русского литературного языка, Москва-Ленинград, 1946 г,с.4) (26,с.9) (...счита се, че нашия руски литературен език в своето зараждане е бил не руски език, а е дошъл при нас във връзка с приемането на християнството в богатата църковно-религиозна книжовност, представляващ от себе си превод от гръцки език на български език).

Ф.П. Филин: „Восточное славяне не изобрели собственую письменность, они ее заимствовали у древних болгар вместе с близкородственным, но особым языком” (Истоки и судьбы русского литературного языка, Москва, 1981, с.204)(26,с.12) т.е. Източните славяни не са изобретили собствена писменост, те са я заимствали от древните българи заедно с близкородствен, но особен език.

В.В. Виноградов (1973 г.) цитира статията на акад. Ляпунов от 1929 г.: „Теперь уже не подлежит сомнению, после исследования академика Соболевского, проф. Булича и А.В. Михайлова, в особенности же после издания труда акад. Шахматова „Очерк современного русского литературного языка”(Ленинград 1925 г.) и последовавших за ним работ С.П. Обнорского и В.В. Виноградова, что этот язык есть в основе своей язык староболгарский, лишь постепенно принимавший восточно славянские элементы в устах и под рукой русских книжников, допускавших из древле ...то большее, то меньшее отступление не только в передаче звуковых особенностей древнеболгарского языка и в формах склонения, спряжения...” (25, с.13), т.е. Сега вече не подлежи на съмнение, след изследванията на акад. Соболевски, проф. Булич и А.В. Михайлов, и особено след издаването на труда на акад. Шахматов „Очерк за съвременния руски литературен език”(Ленинград,1925) и последващите след него работи на С.П. Обнорский и В.В. Виноградов, че този език е в основата си старобългарски език, само постепенно приемащ източно-славянски елементи в устата и под ръцете на руските книжовници, допускащи от древността ...ту повече, ту по-малко отстъпление не само в предаването на звуковите особености на древнобългарския език, а и във формата на склоненията, спреженията.

Очевидно авторитетните руски учени признават, че граматическите изменения на КМе сред източните славяни е довело до значителните различия между съвременните български и руски говорими езици, които са получили окончателния си образ под влияние на различни изконни традиции върху една и съща база – Кирило-Методиевия език.

Н.А. Мещерский: „Трудами русских ученых XIX в. А.Х. Востокова, К.Ф. Калайдовича, И.И. Срезневского..., А.И. Соболевского и др. было твердо установлено лишь то, что русская письменность и литература до Ло-моносова пользовалась языком, представлявшим конгломерат народного восточно-славянского с древне църковнославянским, болгарским по происхождению”(История русского литературного языка, ЛГУ, 1981,с.29) (25,с.11) (С трудовете на руските учени от XIX в. А.Х. Востоков, К.Ф. Калайдович, И.И. Срезневски..., А.И.

Соболевски и други е било твърдо установено само това, че руската писменост и литература до Ломоносов се е ползвала от езика, представляващ конгломерат на народния източнославянски с древно църковнославянския български по произход).

Като завършек на аргументите за изразена културна близост, или по-точно, като израз на оказвано мощно културно влияние, от България в Киевската Рус може да ни служи становището на Шахматов. По повод договора на Олег с Византия от 911 г той пише: „Государственно – деловая письменность Южной Руси возходит к началу X в „как видно из Олегова договора 911 г. она велась на древнеболгарском языке” (Введение в курс истории русского языка. Пг,1916,с.82 (цит.по В.В. Виноградов, Избранные труды русского литературного языка,Москва,1978,с.225) (26,с.8-9), т.е. Държавно-деловата писменост на Южна Рус се отнася към началото на X в. и „както е видно от Олеговия договор от 911 г. тя се е водела на древнобългарски език”.

Отделно този проблем се обсъжда от Ларин: „Следователно,...для договора 944 г. характерен язык с элементами церковно-славянского (древне-болгарского) языка” (26,с.9), (Лекции по истории русского литературного языка (X–середина XVIII в.), Москва, Высшая школа, 1975,с.37), т.е. Следователно,... за договора от 944 г. е характерен език с елементи на църковно-славянския (древнобългарски) език.

Дадените по-горе цитати и направените разсъждения са основание да се приеме, че официалната писменост в Киевския каганат през X и XI век се представлява от езика и азбуката на Кирил и Методий.

Това се доказва от фрагмент от писмо на Сахалаби (Олег) до кана на Волжка България Алмиш Джагфар: „Тут (в Башту-Киеве) после Вашего переезда (в Волжскую Булгарию в 894-895 гг.) не осталось ни одного правоведа и вообще знающего грамоту (арабскую), а вот умеющих писать по берсулски (“Берсула” - Булгарское название Добруджи, а также северо-восточной части и столицы [“Преславы”] Дунайской Булгарии) немало, да и Шамгун нам друг...”(29,с.97), т.е. Тук в (Башту - Киев) след вашето отпътуване (за Волжка България през 894-895 г.) не остана нито един правист и въобще знаещ (арабската) писменост, а умеещите да пишат по берсулски (където Берсула е наричана Добруджа, както и североизточната част на Дунавска България, заедно със столицата Преслав) са немало, а освен това Шамгун (Симеон) е наш приятел.

Този цитат говори красноречиво, че в Киевския каганат българската писменост, книжнина и култура са задоволявали потребностите на местните книжовници.

Всичко гореизложено доказва в крайна сметка, че установеното българско литературно влияние в Киевската Рус е резултат от близост на управляващите в двете страни – българи и роси.

3.23. Канонизирането на Олга, съпругата на кагана Игор, както и Борис и Глеб = деца на българската съпруга на руския владетел, кагана Владимир

Самият факт, че руската православна църква е канонизирала Олга, Борис и Глеб, свидетелства за силно българско влияние в средите на управляващите в Киев и по-късно в Москва. Такова влияние може да се обясни на първо място с роднинските отношения и помощта, която са оказали българските владетели на властващите в Киевската Рус при покръстването на росите.

Много важно е съобщението на древния руски летопис, че Киевската Рус имала династически връзки с България: Владимир имал жена българка, майка на Борис и Глеб. Има предположение, че това е същата царевна Анна, за която Татищев допуска, че е дъщеря на цесар Петър и гъркинята Мария. Самата Мария е била внучка на Роман I Лакапин и родственица на Василий II и Константин VIII. Също така се изтъква, че Владимир е предпочел сина си Борис като свой наследник, независимо че е имал по-големи от него синове. А самите Борис и Глеб, като деца на владетеля от българката имали християнски имена Роман и Давид. Името Роман на Борис идва от втория син на Петър, за който стана дума малко по-горе, като цесар на България до 997 г, а на Глеб всъщност е дадено християнското име на по-големия брат на Самуил Давид. Така или иначе двамата братя са вероятни наследници на Петър. От друга страна името Борис е „прабългарско по произход”, което се признава без уговорки от славистите. Нещо повече, то е име на българския светец цесар Борис I. В заключение Р.

Павлова заявява, че може да се счита за достоверен българския произход на майката на Борис и Глеб (14,с.36-37). Карамзин съобщава, че в годините когато великия княз Владимир не е имал достатъчно сили да предводителства войските си, за да накаже сина си Ярослав, който дръзнал да се обяви за независим, поръчал на своя любим син Борис, ростовския княз, да води неговите войски (1,с.113).

3.24. Съвременно признаване на българския произход на Рюриковичите

Особено приляга да цитирам на това място едно изказване на авторитетен руски функционер на не по-малко авторитетно място в Москва. Заместник главният прокурор на Руската Федерация Владимир Колесников на 16.05.2006 г. по време на дискусия в Руската Дума заявява: „Рюрикови са били по кръв чисти Българи, а не варяги... . И нека татарите да не се оплакват, че нашият Иван Грозни им разрушил Казан. Той е Рюрикович, а всички Рюриковичи са Българи”(30).

4.0. Заключение

Въз основа на гореизложените исторически податки правя следните заключения:

4.1. Россите не са варяги или нормани. Като господари на славянските населения на територията на днешна Украйна, владетелите роси са наемали варяжки бойци за извършване на завоевателни набези и за уреждане на владетелски спорове;

4.2. Няма доказателства за славянски произход на россите;

4.3. Има достатъчно основания да се твърди, че россите са били етнически близко до българите и са излезли от персийските земи. Беше обосновано твърдението, че россите са били племе, имащо общо с иранските, а може би и с племена, които са обитавали асирийските земи, подобно на българите. Не стои под въпрос смесването през вековете на росси, славяни и другите неславянски племена на територията на Русия, но Нестор е разграничил славяните от россите в началото;

4.4. От по-голямата част от доказателствата, изложени по-горе и особено от предхождащото твърдение, става разбираема тезата за персийския корен на българите;

4.5. Россите са имали писменост, основана на познатия на Константин Философ език и азбука на Аспаруховите българи, в която са били делени гласни от съгласни буквoзвyци. Според авторът на Пространното житие на св. Кирил Константин, анализирал росските книги „с оглед към своя говор”. По-категорично доказателство за близост между россите и българите не би могло да се намери;

4.6. Името на източната славянска държава Россия е определено от етнонима на управляващата русска върхушка по подобие на Българската държава. Несъмнено името на Киевското държавно образувание се дължи на етнонима на племето осъществявало неговата организация, отбрана и всестранно развитие. Етнонимът на россите е съхранен в името на съвременна Россия;

4.7. Подобно на част от юдеите, россите са напуснали земите на Асиро-Вавилонската империя и са се преселили в северните поли на Кавказ, в северното Причерноморие и в някои от земите на днешна Украйна.

Ключови думи: росси, каган, акад. Тихомиров, Олга, росски книги, Олег, Игор.

ЦИТИРАНИ АВТОРИ

1. Карамзин, Н. М. Предания веков. Москва, 1987.
2. Всемирная история т.3, под ред. на Е.М.Жуков и др.,Москва,1957.
3. Бадак, А.Н. и др.Всемирная история раннее средновековье, Москва, Минск, 2001 г.
4. История СССР с древнейших времен до конца XVIII в., под ред. на акад.Рыбаков, Б.А. и др. Москва,1983.
5. История на СССР, 1 ч., под ред. на П.И.Кабанов, С.,1972.
6. Шмурло, Е.Ф. История на Русия IX – XX в., Москва,2008.
7. Степанов, Цв. Средновековните българи.С.,2000.

8. Христоматия по старобългарска литература. Съставители П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова. С., 1978.
9. Куев, К. М. Черноризец Храбър. С., 1967.
10. Стара българска литература. Т. 4. Житиенписни творби. Съставителство и редакция Кл. Иванова. С., 1986.
11. Кирило-Методиевска енциклопедия т. 3. С., 2003.
12. Кирило-Методиевска енциклопедия т. 2. С., 1995.
13. Отговорите на папа Николай I по допитванията на българите. Под реакцията на К. Янакиев. С., 1997.
14. Павлова, Р.П. Културно-историческите връзки между българите и восточними славянами в IX-XI в. С., 1979.
15. Нестор. Повесть временных лет. Д.С.Лихачов (наследници) перевод. Москва-Augsburg, 2003. http://www.imwerden.de/pdf/povest_vremennyh_let.pdf
16. ГИБИ т.5, С., 1964.
17. Славова, Т. Владетел и администрация в ранносредновековна България. Филологически аспекти. С., 2010.
18. ГИБИ т.4, С., 1961г.
19. Добрев, П. Царственик на българското достолепие С., 1998.
20. Андровски, Иво. Кана сюбиги Крум. С., 2010.
21. Танев, Т. Българите. В:-Ави-тохол, бр.28/2008.
22. Фон Енгел, Йохан Кристиан. История на българите в Мизия. В.Търново, 2009.
23. Пигулевская, Н. Сирийские источники по истории народов СССР, М.— Л., Имя „рус“ в сирийском источнике VI в., н. э. — В: Академику Борису Дмитриевичу Грекову ко дню семидесятилетия, сб. статей. М., 1952.
24. Гаркави, А. Я. Сказания мусульманских писателей о славянах и русских. СПб, 1870; за достоверността на това сведение вж. Дорн, Б. Каспий.
25. Павлова, Р. Руските и съветски учени за древните културни и езикови българо-руски контакти (X-XI в.)-Руски и западни езици, 1980, 6.
26. Кочев, Ив. Още веднъж по въпроса за българската етническа принадлежност на Кирило-методиевския език в световната медиевистика. Бълг. език, 39, 1989, 3-14.
27. Кочев, Ив. Световни медиевисти за старобългарския език. Български език, 38, 1988, №1, 3-18.
28. Марр, Н. Я. Книжните легенди об образовани Куара и Армения и Киева на Руси // В кн.: Избр. работи, т. 5. М.; Л., 1935.
29. Бахши Иман. Джагфар Тарихи, т. III, Оренбург, 1997. http://s155239215.onlinehome.us/turkic/10_History/Djagfar_Tarihi/Contents_DjagfarTarihi_Ru.htm
30. antimason89, категория история. Интернет, <http://antimason89.blog.bg/history/2012/09/30/ruskii-genocid-nad-bylgarite.1004629>
31. ГИБИ т.7, С., 1968г.
32. Димитров, Д. Киевското българско княжество. Интернет. <http://forum.bg-history.info/index.php?topic=2192.0>